

Kié a múlt?

Kincs, ami nincs címmel jelent meg a hazai régészetet egyoldalúan hamis és rossz színben feltüntető, általánosító írás június 18-án a Népszabadság hasábjain. A cikk „háborúzó” régészekről, „hiába” elköltött milliárdokról beszél, melyek hasznosulása a múzeumok kiállításain, a tudományos publikációkban „alig látszik”.

Úgy tűnik, hogy a pedagógusok, az orvosok után most a régészeket próbálják a megalázott szakmák sorába kényszeríteni. Ezt a „háborús” helyzetet pedig egy 2007-ben megjelent – színvonalát tekintve jó esetben félkésznek tekinthető – rendelet nyomán létrejött, gyökerek és sok esetben szakmai kompetencia nélküli új szervezet (Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat, KÖSZ) működése idézte elő. A szervezet villámgyors létrehozásának hátterét hosszan lehetne elemezni, de bizonyos, hogy megalkotóit elsősorban nem a szakmaszeretet vezényelte.

Az új régészeti örökségvédelmi szervezet egy csapásra magához ragadta a Magyarországon tradicionálisan a régészeti örökséget gondozó megyei múzeumi rendszer által végzett régészeti feladatok jelentős részét, főleg pedig a gazdaságosan elvégezhetőket. Ezáltal a megyei múzeumokban kutatási programok maradtak félbe, tudományos műhelyek estek szét. Mert arról nem szól a cikk, hogy ezeknek a múzeumoknak 160-180 régésze csak 2005 és 2008 között 8 millió négyzetmétert tárt fel, több mint 2 millió nyilvántartásba vett lelettel gazdagította a régészeti örökséget, 94 kiállítást rendezett a feltárások anyagából, s 873 publikációban tette hozzáférhetővé az eredményeket. A rombolás, a károkozás egyértelmű.

Létrejött egy igen drága, párhuzamos intézményrendszer az adófizetők pénzéből. A mindössze 86 régésszel rendelkező „országos” intézménynek a feltárások zömét kellene elvégeznie. Erre természetesen nem képes, ezért aztán kénytelen igénybe venni – no nem partnerként, csak amolyan „alvállalkozóként” – a nála sokszor magasabb szakmai kompetenciát mutató megyei múzeumokat.

2007-től a régészeti munka része lett a KÖSZ által végzett (végeztetett) lőszermentesítés – persze csak a jó pénzt hozó nagyberuházások esetében.

A feladatok megosztásának szabályozatlansága nyomán kialakult gyakorlatban ma már azt sem lehet tudni, hogy ki gondozza az örökséget, kinek, mikor, milyen felelőssége van. A KÖSZ a feltárt leletanyagot nem őrzi, azt egy egyszeri, minimális összegért (250 000 Ft/m³) örök időkre a múzeumokra hagyja.

Látjuk, hogy sok a hozadéka, vagy inkább a hordaléka a rendeletnek. Ha az új intézmény (KÖSZ) csaknem három éves működése után sem volt képes meggyőzni a szakmai közvélemény túlnyomó többségét arról, hogy valóban a régészeti örökség érdekében dolgozik, akkor ott valami nincs rendjén. Ma is ugyanúgy a sárdobálás, a sohasem bizonyított pletykák, a hamis sejtetések és általánosítások jelentik a fegyvertárukat a múzeumok ellen, mint a rendeletet megelőző médiakampányban. Természetesen a kommunikáció kitűnő, sokkal jobb, mint a 19 megyei múzeumé. Ideig-óráig el lehet hitetni, hogy a királyon van ruha, de előbb-utóbb ki kell mondani és be kell ismerni, hogy a király meztelen.

A 2007. évi rendelet valójában nem több mint egy félresikerült kísérlet, melynek lényegi módosítását az OKM már 2008 nyarán elkészítette, s amelynek koncepcióját a múzeumok elfogadtak volna. A rendeletmódosításról, amely a szakmai kompetenciák mentén lenne képes a jelenlegi helyzetet orvosolni, azóta sem hallani. Maradt és mélyült a lövészárók.

A múlt mindenkié, a régészek pedig nem „háborúzni”, hanem dolgozni szeretnének.

A Megyei Múzeumok Igazgatóságainak Szövetsége nevében:

Dr. Vándor László
elnök